

ZNANSTVENA I PROGRAMSKA ORIJENTACIJA ČASOPISA INFORMATOLOGIA (1969. - 2019.)

Mario Plenković

Glavni urednik 1980. – 2022.

Brojni znanstvenici shvaćaju i podrazumijevaju informatologiju (trijada: informacija, komunikacija i medij) kao temeljni društveni komunikacijski proces. Iz toga proizlazi da je cjelokupna struktura društvenog reda vezana uz prijenos razumljivih i upotrebnih informacija. Informatologija, kao znanost, se tako razvijala u etapama opisa, popisa, propisa, diseminacije te informativne i komunikativne regulacije odaslanih poruka. Teorija i praksa informacija i komunikacija se sve više osvješćivala i dobivala znanstveni dignitet generiranja informacija, čime se ljudsko komuniciranje uspješnije regulira, u cilju razvoja čovjeka i društvene zajednice, na svim razinama globalne, regionalne, nacionalne i lokalne komunikativne zajednice. Razvidno je, iz povijesti komuniciranja kao i drugih znanosti, da je svaki progresivni znanstveni čovjekov korak uvijek bio dugo pripreman i uvjetovan stupnjem razvoja nove informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT -a). Bez pravodobne i valjane informacije te adekvatne komunikacije svaki progresivni radni korak (znanstveni, informacijski, komunikacijski, medijski,...) svakog čovjeka, u novom inkluzivnom informacijskom društvu, je gotovo nemoguć. Povijesno gledano, kinetička ili spacijalna komunikacija je omogućila čovjeku izlazak iz „zoo-svijeta“, te osposobila, tog istog čovjeka, da zajednički radi s drugim čovjekom (komunikativna zajednica). Bez informiranja i komuniciranja svaki je radni proces čovjeka gotovo nemoguć, jer se čovjek (ljudi) prije početka rada, u tijeku rada i poslije rada moraju sporazumijevati (komunicirati), radi koordiniranja svojih

radnih i komunikativnih procesa kao i drugih životnih aktivnosti. Kao što je poznato, čovjek je u okvirima kinetičke komunikacije živio i radio više od milijun godina. Na početku razvoja kinetičke komunikacije, koja je razvila čovjekov ideomotorni (kinetički jezik), dolazi do pojavnosti verbalne komunikacije kao (ne)dominantnog ljudskog izraza. U takvom komunikativnom procesu zvuk je bio u funkciji pokreta i slike te je služio za detaljiziranje ljudskog kinetičkog izražavanja. Naime, kinetički kod postaje preuzak da bi mogao memorirati (uskladištiti) stečena ljudska informacijska i komunikacijska iskustva. Zvučni „potkod“ je omogućio proširenje ukupnog komunikacijskog kapaciteta „kinetičkog koda“, koji je postao komunikativno neprikladan za održavanje i funkcioniranje svakodnevnih komunikacija, u novim uvjetima nagomilanog ljudskog iskustva. Kinetičko zvučni kod komuniciranja zamjenjuje učinkoviti „verbalni kod“ komuniciranja što je dovelo do razvoja temporalne komunikacije. Razvojem temporalne komunikacije čovječanstvo, u svojoj povijesti, nije ostalo samo na verbalnoj komunikaciji, već je negdje između 5.000 i 3.000 godina prije naše ere unaprijedilo pismoslovnu komunikaciju koja je otvorila put za otkrivanje novih ekstra psihičkih sistema za pohranjivanje informacija. Pismoslovna komunikacija destruirala mitsku komunikativnu svijest (mit) te se komunikativno razvija nova filozofija znanosti i umjetnosti kao novi superiorniji pogled na život i svijest komuniciranja. Snažan razvitak antičke civilizacije, nakon renesanse, doveo je do nove tiskoslovne komunikacijske revolucije (J.

Gutenberg, 1450.). Tiskoslovna komunikacija demokratizira ljudsku pamet, otvaraju se masovno škole kao institucije za diseminaciju informacija (bibliotečna informacijska znanost). Čovječanstvo nije stalo na toj etapi komunikacijskog razvoja već novi izumi (od osnovnih alata do novih ICT), u 20. stoljeću, dovode do nove komunikacijske revolucije (film, radio, televizija, elektroničko komuniciranje kompjutor, grafička komunikacija, mobilna i digitalna tehnologija, multimedijalne komunikacije, audio i video komponente), koja (1969. godine) dovodi do priznanja zasebne znanosti o komuniciranju (komunikologija) koja, doista danas, postaje jedna dominantna opća znanost o komuniciranju. Potom se znanstveno strukturira i ostvaruje novo područje znanosti informatologija (teorija i praksa informacija i komunikacija) koja je utemeljena na znanosti o komuniciranju (komunikologiji) kao općom teorijom komunikativne djelatnosti. U takvom novostvorenom znanstvenom okruženju pojavljuje se 1969. godine znanstveni časopis INFORMATOLOGIA YUGOSLAVICA (1969. – 1990.), pod mudrim dirigentskim vodstvom barda i klasika informacijskih i komunikacijskih znanosti red.prof.dr.sc. Bože Težaka (1969. - 1980.). Nakon jednog desetljeća života i rada časopisa imenovan je 1980. godine novi glavni i odgovorni urednik znanstvenog časopisa INYU (Informatologia Jugoslavica) tadašnji doc.dr.sc. Mario Plenković, doktor informacijskih i organizacijskih znanosti, uz operativnu tehničku i stručnu pomoć vrijedne gospođe Branke Škvorc Podunavac (1980.–1990.). Znanstveni časopis Informatologia Jugoslavica, nakon osamostaljenja Republike Hrvatske, nastavio je uspješnu programsku i uredničku orijentaciju, pod nazivom INFORMATOLOGIA pod vodstvom glavnog i odgovornog urednika red. prof. dr.sc. Maria Plenkovića (1990. – 2019.). Znanstvena i uređivačka programska orijentacija znanstvenog časopisa INFORMATOLOGIA (1969. - 2019.) temeljila se na povijesnom, sadašnjem i budućem promicanju informacijskih i komunikacijskih znanosti, publiciranjem odabranih znanstvenih i stručnih radova uglednih međunarodno priznatih informacijskih i komunikacijskih znanstvenika, koji su svojim znanstvenim postignućima zaslužili trajno mjesto na stranicama uglednog časopisa

INFORMATOLOGIA. Urednička i programska orijentacija znanstvenog časopisa Informatologia (1969. - 2019.) se temeljila na, brojnim znanstvenim i stručnim kritičkim uredničkim dilemama, analiziranju, valoriziranju i odabiranju kvalitetne znanstvene informacijske i komunikacijske produkcije za publiciranje u časopisu Informatologia. U publicističko strateškom smislu, članovi uredništva, su poštivali visoke znanstvene standarde, recenzentsko stručno mišljenje, te afirmirali selekcijsku kritičku svijest i etičke uredničke principe u odabiru i selekciji pristigle autorske produkcije za publiciranje znanstvenih i stručnih radova. Uredništvo je u proteklih pet desetljeća rada i života časopisa, na temelju ponuđene ukupne autorske produkcije, promišljalo poštenu i visoko odgovorni urednički balans, uvažavajući komunikološke zakonitosti, kojim se publicistička znanstvena informacijska relacija jednog uma s drugim, uvijek, temelji na ukupnim znanstvenim, nastavnim i egzistencijalnim autorskim perspektivama. Nakon pojave znanstvenog časopisa INFORMATOLOGIAE (1969. godine) osvještava se ključni odnos obrazovanja i znanosti bez kojih se ne mogu rješavati problemi društvene i tehnološke sfere na svim razinama globalne, regionalne, nacionalne i lokalne obrazovne i znanstvene komunikacije. Utemeljitelj znanstvenog časopisa Informatologia Jugoslavica, ugledni znanstvenik red.prof.dr.sc. Božo Težak, zacrtao je uredničku koncepciju časopisa je postavio u fokus uređivačke politike promoviranje znanstvenih zbivanja čime se afirmira i promovira novi profil informacijsko-komunikacijskih znanstvenika. Na temelju njegovih promišljanja uvedena je uređivačka rubrika „INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI: ZNANSTVENICI I ZNANSTVENE INSTITUCIJE“ i „NOVOSTI“. Time se informacijska i komunikacijska struka popularizira i pretvara u interakcijski dijalektički znanstveni komunikacijski forum između obrazovanja, znanosti, društva i tehnologije. Na stranicama znanstvenog časopisa Informatologia razvila se nova komplementarna uređivačka znanstvena koncepcija časopisa (1980. – 2019.), pod vodstvom glavnog i odgovornog urednika red.prof.dr.sc. Maria Plenkovića, koja pridaje znanstvenom časopisu šire i veće

značenje u interakcijskim komunikativnim društvenim odnosima (informaciji, komunikaciji, emociji, ljudskoj volji, moralu, mediju, informacijski sistemi, ICT, 3D, medijski dizajn, multi-medija, vizualne komunikacije, društvene mreže i digitalna komunikacija) što je proizašlo iz poznate Augustinove teze "credo ut intelligam" (vjerujem da bih spoznao). Uredništvo Informatologiae se opredijelilo za interakcijski dijalektički odnos obrazovanja, znanosti, društva i tehnologije (ICT) u kojem, sve u društvu ne određuje tehnologija (ICT), već i drugi znanstveno obrazovni čimbenici, posebno čimbenik informacijske i komunikacijske volje, koji tvore novu vrijednosnu komunikativnu svijest o sintetskom promatranju informatologije i komunikologije. Nova sintetska informacijska znanost o teoriji i praksi informacija i komunikacija (informatologija) i znanosti o komuniciranju (komunikologija), na stranicama časopisa Informatologia, otvaraju novo povijesno razdoblje upravljanja i vođenja (informacijski i komunikacijski menadžment). Informatologija i komunikologija određuje i determinira novo suvremeno digitalizirano konvergentno medijsko interakcijsko, komunikativno i digitalizirano inkluzivno informacijsko društvo. Kreativna informatologia i komunikologija zahtijevaju nova informacijska i komunikacijska znanja te medijske vještine virtualnog komuniciranja. Programsku orijentaciju znanstvenog časopisa Informatologia je nužno promatrati s aspekta upravljanja, vođenja i evaluacije medijskih, korporativnih, promocijskih, gospodarskih, političkih, geostrateških, vjerskih, kulturnih, obrazovnih i drugih informacijskih, komunikacijskih i medijskih događanja. Uredništvo znanstvenog časopisa Informatologia se opredijelilo da na stranicama časopisa promovira informacijsku i komunikacijsku misao (znanstvenu riječ) svih relevantnih informacijskih i komunikacijskih znanstvenika. U publicističkom smislu uredništvo želi informacijsku i komunikacijsku znanost „dići do neba“ (znanstvenu produkciju svih informacijskih i komunikacijskih znanstvenika), no, znanstvena riječ, bez informacijskog i komunikacijskog sadržajnog smisla „neće nikada stići do neba“. Nova informacijska, komunikacijska i medijska slika svijeta je u interakcijskom dijalektičkom odnosu između

obrazovanja, znanosti, društva i tehnologije. Slika svijeta na stranicama Informatologiae postaje „tako blizu“ a ujedno i „tako daleko“. Informatologia u svojih 50. uspješnih uredničkih godina postojanja i djelovanja aktivno promiče sintagmu informacijskog i komunikacijskog trojstva: „Informacija + komunikacija (relacija) = akcija“. Informacijsko-komunikacijski trojstvo tvori temelje za nove informacijske uredničke spoznaje, ideje, motive i znanstvene riječi kao simbole misli i pokretače informacijske i komunikacijske akcije na stranicama naše INFORMATOLOGIAE. Što je danas urednički koncept znanstvenog časopisa INFORMATOLOGIA, odnosno, tko su informacijski i komunikacijski znanstvenici, koji svojim vrijednim znanstvenim i stručnim člancima, u proteklih 50. godina, dominiraju na stranicama znanstvenog časopisa? Kazalo autora (Author Index) najbolje govori tko su ugledni domaći i međunarodni informacijski i komunikacijski znanstvenici, te koliko, kao pojedinci, doprinose razvoju znanstvenog korpusa informacijskih i komunikacijskih znanosti na svim razinama globalne, regionalne, nacionalne i lokalne znanstvene komunikacije. Informatologia redovito objavljuje znanstvene i stručne radove iz područja informacijskih i komunikacijskih znanosti, koji se odnose na teoriju i praksu informacija i komunikacija, informacijsku tehnologiju (IT), edukaciju, komunikologiju, novinarstvo, odnose s javnostima, medijsku i vizualnu komunikaciju, organizaciju i translologiju, kao i radove iz srodnih znanstvenih područja u obliku separata iz društvenih i humanističkih znanosti (Separati Speciale). Izdavanje časopisa financijski podupire Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Informatologia se referira u brojnim primarnim i sekundarnim bazama podataka. Do sada je redovito publicirano 52 volumena časopisa (208 sveščića) i 23 Separata Speciale u opsegu od 24.960 stranica tiskanog teksta formata A4. Iz uredničkog ugla gledanja, na dnevno-operativnu redakcijsku i uredničku znanstvenu i publicističku orijentaciju časopisa, možemo ustvrditi da je riječ o visoko postignutim progresivnim produkcijskim rezultatima (1969. - 2019.). Urednička znanstvena i programska orijentacija časopisa INFORMATOLOGIA postala je prepoznatljiva na svim

razinama globalne, regionalne, nacionalne i lokalne znanstvene i stručne informacijske, komunikacijske i medijske komunikacije (EASA, ORBICOM, ICA, FIJET i IFCA). Sve navedeno ukazuje da je uređivačka i programska orijentacija znanstvenog časopisa INFORMATOLOGIA (1969. - 2019.) održala visoki znanstveni, etički, recenzentski uređivački i publicistički standard. Želimo iskazati zahvalnost, u ovom prigodnom svečarskom uvodniku, svim dosadašnjim i sadašnjim članovima Uredničkog odbora i Članovima uredništva, autorima, recenzentima i suradnicima, kao i autoru naslovnice (Josipu Škvorcu), lektoru prof.dr.sc. Slobodanu Elezoviću, korektoru i autoru prijeloma doc.dr.sc. Dariji Mustić. Veliku zahvalnost dugujemo prvom glavnom i odgovornom uredniku preminulom red.prof.dr.sc. Boži Težak (1969. - 1980.) te vrijednom operativno-tehničkom uredniku gospođi Branki Škvorc Podunavac, kao i svima koji su u proteklih pet desetljeća doprinosili kvaliteti uređivanja, razvoju i održivosti znanstvenog časopisa

INFORMATOLOGIA (1969. - 2019.). Posebna zahvalnost pripada nakladniku znanstvenog časopisa: HRVATSKO KOMUNIKOLOŠKO DRUŠTVO (1993. - 2019.).

Znanstveni časopis INFORMATOLOGIA je utemeljen 1969. godine u obzorju razvoja nove budućnosti planetarne komunikacije, u godini kada je čovjek zakoračio na Mjesec, i u godini kada je komunikologija priznata kao samostalna znanstvena disciplina (Montreal, 1969.),...(...),no, budućnost časopisa INFORMATOLOGIA znanstveno i uređivački pripada informatologiji i komunikologiji u novom razvijenom inkluzivnom informacijskom globalnom društvu.

Prvo objavljeno u: Informatologia , Vol.52, 2019, 3-4, 119-124